

Mysle pozytywne

Temat

Program Przeciwdziałania Młodzieżowej Patologii Społecznej

—

Realizujący:

Fundacja Praesterno

ul. Widok 22/30,

00-023 Warszawa

www.praesterno.pl

Cel ogólny programu

Głównym celem programu prowadzonego wśród młodzieży jest zmiana postrzegania siebie, rozpoznawanie swoich potrzeb psychoemocjonalnych, zwiększenie wśród młodych ludzi zagrożonych nieprzystosowaniem społecznym umiejętności zaspokajania potrzeb w sposób akceptowany społecznie. Poprzez te działania obniżany jest poziom zagrożenia patologią i wykluczeniem społecznym, a co najważniejsze, świadoma rezygnacja z różnego rodzaju używek, w tym środków psychoaktywnych.

Cele szczegółowe

- wywołanie zmian w zakresie funkcjonowania w grupie ,
- zmiana w zakresie przyjmowanych wartości ,
- nabywanie umiejętności zaspokajania ważnych potrzeb psychoemocjonalnych w sposób akceptowany społecznie,
- ćwiczenia zmierzające kształtowania i rozwoju norm społecznych w tym: rozwój i samorealizacja, szacunek do siebie i innych, prawo do zaspokajania własnych potrzeb, uwzględnianie potrzeb innych, otwartość i szczerowość w relacjach społecznych, bycie sobą, emocjonalność i ekspresja siebie,
- nauka nawiązywania i utrzymywania kontaktów z rówieśnikami,
- definiowanie i osiąganie wytyczonych celów,
- ćwiczenia sztuki negocjacji i proponowania rozwiązań kompromisowych,
- kształtowanie nowej tożsamości, jako zdefiniowanie siebie oraz w odniesieniu do innych.

Grupa docelowa

Program Przeciwdziałania Młodzieżowej Patologii Społecznej skierowany został do młodzieży w wieku 13-19 lat, która jest zagrożona używaniem narkotyków, dopalaczy i innych używek, a także podejmowaniem zachowań ryzykownych.

Do programu były kwalifikowane osoby, które spełniały minimum jedno z poniższych kryteriów:

- zachowania antysocjalne,
- orzeczony nadzór kuratorski,
- eksperymentowanie z narkotykami/dopalaczami/lekami w celach odurzania się,
- nadużywanie alkoholu,
- przynależność do patologicznej grupy rówieśniczej,
- ucieczki z domu,
- zachowania agresywne lub autodestrukcyjne,
- myśli lub próby samobójcze,
- dyskryminacja przez rówieśników lub outsiderstwo w grupie rówieśniczej,
- podleganie przemocy w rodzinie,
- patogenne doświadczenia seksualne.

Program ten nie jest jednak przeznaczony dla osób, które mają wyraźne problemy psychiczne i psychiatryczne, problemy emocjonalne w tym depresję lub stany depresyjne, skłonności samobójcze oraz osoby już uzależnione od różnego rodzaju środków psychoaktywnych.

Uczestnikami programu w sposób pośredni byli również członkowie rodzin młodzieży zagrożonej.

Metody pracy

Program ułożony jest w taki sposób, aby obejmował 10 miesięcy i pokrywa się z rokiem szkolnym (wrzesień–czerwiec). W szkołach rekrutowane są grupy rówieśnicze, które spotykają się w sposób regularny w neutralnym i przyjaznym miejscu, uczestniczą w licznych zajęciach warsztatowych i psychoedukacyjnych. Prowadzący zajęcia w grupie wspiera rozwój relacji wewnątrz grupy i prowadzi ją przez kolejne etapy programu.

Zajęcia prowadzone są w sposób warsztatowy, który to pozwala uczestnikom na nabycie m. in. umiejętności interpersonalnych, rozwiązywania konfliktów czy negocjacji. Program opiera się na metodach pracy typowych grup psychoterapeutycznych, czyli podział na części: integracyjna, pracy właściwej oraz rozstaniowej. Występująca tu faza korekcyjna pozwala na właściwą pracę nad problemem i zmianę zachowań uczestników oraz relacji panujących w grupie, dzięki temu możliwa jest również praca nad zgłaszanymi przez uczestników problemami występującymi indywidualnie i wewnątrz danej grupy. Ostatnim etapem działania w programie jest umożliwienie powrotu i akceptacji w tzw. naturalnym środowisku oraz i umocnienie umiejętności zdobytych w trakcie zajęć.

Równolegle do pracy z młodzieżą, prowadzone są zajęcia z rodzinami, które mają na celu wywoływanie zmian w relacjach wewnątrz rodziny. Praca w rodzinie skupia się na rozwiązywaniu problemów, które aktualnie przechodzi rodzina, wyszukiwane są możliwe rozwiązania problemu i określane środki zaradcze na przyszłość, kiedy to mogłyby się powtórzyć problemy w rodzinie.

Założenia

Osoby prowadzące program to trenerzy z wykształceniem psychologicznym lub pedagogicznym, którzy ukończyli roczne szkolenie (w wymiarze 210 godzin) realizowane przez Fundację Studium Przeciwdziałania Młodzieżowej Patologii Społecznej. Cały proces udziału w programie jest kontrolowany przez zespół pracowników biura centralnego Fundacji. Trenerzy prowadzący zajęcia w programie w poszczególnych ośrodkach uczestniczą w superwizji.

Grupa objęta wsparciem stanowi dla siebie funkcje swoistej grupy wsparcia, w której młodzi ludzie uczą się zaspokajać ważne potrzeby rozwoju emocjonalnego – bycia akceptowanym, przynależności, czy kreowania i wpływu na rzeczywistość społeczną. Stopniowo wprowadzane są przez prowadzącego normy takie jak: rozwój i samorealizacja, szacunek do siebie i innych, prawo do zaspokajania własnych potrzeb, uwzględnianie potrzeb innych, otwartość i szczerowość w relacjach społecznych, bycie sobą, emocjonalność i ekspresja siebie. Te umiejętności mają pomóc uczestnikom na lepsze funkcjonowanie społeczne. Dzięki realizacji programu młodzież może zdefiniować siebie ponownie i zmienić swoje relacje ze środowiskiem.

Uczestnicy w trakcie programu i po jego zakończeniu rozwijają umiejętności interpersonalne, uczą się właściwych norm i wartości, a na ich tle budują pozytywne relacje z grupą rówieśniczą. Końcowym efektem jest zmiana nastawienia i oczekiwań wobec siebie i innych.

Opis programu

Uczestnicy programu w grupach wsparcia uczą się nowego spojrzenia na swoje środowisko i prawidłowego funkcjonowania w nim. Młodzież uczy się nazywania, rozpoznawania i okazywania emocji, rozmawiania o nich, a także wyrażania swojego sprzeciwu na określone sytuacje w sposób akceptowalny przez ogół. Ważne jest tu wspieranie rozwoju i samorealizacji, szacunku dla siebie i zaspokajania własnych potrzeb, otwartości i szczerowości w relacjach ze środowiskiem. Względem innych osób uczą się szacunku do nich, respektowania ich potrzeb. W grupie następuje także nabywanie nowych umiejętności umożliwiających bardziej efektywne funkcjonowanie społeczne. Udział w programie sprawia, że kształtowana jest dojrzałość emocjonalna uczestników.

Grupy rozpoczynają pracę we wrześniu/październiku i realizują program do końca roku szkolnego. Część osób ma możliwość udziału w letnim obozie psychoedukacyjnym dzięki temu uczestnicy programu z różnych części kraju mają możliwość spotkania i omówienia realizacji swoich działań, a także wykonywania dodatkowych ćwiczeń w nowym środowisku.

Program Przeciwdziałania Młodzieżowej Patologii Społecznej (PPMPS) został opracowany przez Agencję Doradztwa Zawodowego „AD”; obecnie jest realizowany przez Fundację Praesterno. Został on zakwalifikowany do bazy EDDRA (Exchange on Drug Demand Reduction Action),

będącej systemem informacyjnym na temat realizowanych w Unii Europejskiej programów ograniczania popytu na narkotyki i inne używki, spełniających standardy dobrej jakości. Program Przeciwdziałania Młodzieżowej Patologii Społecznej obecnie jest realizowany w 8 Ośrodkach Profilaktyki Środowiskowej Fundacji Praesterno w Gdańsku, Bydgoszczy, Łodzi, Wrocławiu, Bielsku-Białej, Krakowie, Lublinie i Puławach.

Ewaluacja

Analiza działań i ich ewaluacja prowadzona była wielopłaszczyznowo i systematycznie w schemacie pretest – posttest, z wykorzystaniem kwestionariuszy – „Nieprzystosowanie społeczne” i „Doświadczenia”. Ewaluacja pokazuje, że oferta ośrodków Fundacji jest celnie kierowana do wybranych osób, a program jest skuteczny. Można zaobserwować u młodzieży istotną poprawę w zakresie funkcjonowania w społeczeństwie, zwiększyło się ich poczucie własnej wartości, zmniejszeniu uległy konflikty w rodzinie, poczucie depresyjności, zwiększyła się samokontrola.

Wśród uczestników projektu wystąpiła znacząca poprawa w zakresie funkcjonowania psychospołecznego, dzięki temu rozpoczął się cały cykl przemian w tych młodych ludziach, który będzie trwał nawet po zakończeniu programu. Zmieniła się ich zdolność i umiejętność określania celów życiowych. Wzrosło ich poczucie własnej wartości, przestali także winić siebie samych za niepowodzenia i porażki na które nie mieli wpływu. Niestety, program nie wykazał zmian w sposobie postrzegania domu rodzinnego, oraz poczucia wyobcowania społecznego. Zdecydowanie więcej korzyści program wywarł na dziewczętach, to wśród nich zaobserwowano znaczny wzrost poczucia własnej wartości. Badania chłopców biorących udział w działaniach nie wykazały istotnej poprawy funkcjonowania (badania przeprowadzono na poszczególnych skalach KADM). Zdecydowanie zmniejszył się odsetek spożywających piwo, w przypadku innych używek (narkotyki, inny alkohol, papierosy) nie odnotowano znaczących różnic.